

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

Delo za slovensko stvar

(Ob petih letnikih »Sodobnosti«.)

Iz Levstikovih
Zbranih spisov
I. zv., 1891

Sovražnikom

Razmôtril sem počétje vaše,
A molčal nésem, ker ne znam;
Zató na mé prokletje vaše
I srd, ki ga od vas imam.

Da bélo je, vam nésem rékal,
Kar je temno, kot črni vrán;
Za rokovníki nésem tékal:
Zató se trn vam zdím strupán.

Jaz nésem pôpom upogibal
Ni licémerom se krivíl;
Poníglavce sem vedno šibal:
Zató vražén sem vedno bíl.

Ubóštvo, skrb, od vás teptanje
I mraz i glad sem pretrpél,
Izgubil zveze vse nekdanje;
Pred jáslí vaše nésem šél!

Pred jasli, kder se dolgoúha
Redí živál, da rezgetá,
Iz pólnega kričí trebúha:
»Kdor tu ne žrè, ta dom izdá!»

Pesà ste me imenováli,
Ker bití nésem htél vaš pès;
Od vseh straníj ste v mé ščuváli,
Vaš Izrael ščuvál je vès!

Ves Izrael v rokàh z océpkí
Še zdaj na mé srdít reží,
Prvaki vsi i njih prílepki
Za grmi, v járkíh, za plotmí.

A vender glave ne uklanjám
Ter vam ne bodem je níkdár,
I brez bojazní še oznanjam:
Ti slépec sí, a ti slepár!

*

Glumači

On dan pri nas imeli smo glumače,
Ki so glasno po ulicah trobili,
Z velikim bobnom k sebi nas vabili,
Da gledat šli stvarí bi nedomače.

Ljudjé so tekli v zanke njih zvijače
I támkaže so muru se čudíli,
Ki so tatjé samí ga počrníli,
Da ž njím slepé neumne postavače.

Takó kateri mej Slovenci vpíje,
Rojakom lehkoverním oznanjuje,
Da srce mu za národ krepko bíje.

Res množica verjame vse mu rada;
A on za svojo část samó se ruje,
Če ga dobiček svoj ne vzpodbada.

»Revija, ki hoče živeti in doprinesiti svoj delež h glavni narodove kulture, mora vznikniti iz stvarnih in dejanskih potreb... vsaka revija, ki ne požene iz stvarne in resnične potrebe, je zapisana klavnemu hiranju in zgodnji smrti...«

(Sodobnost I., str. 1.)

Pisati račune na Slovenskem navadno ni prijetno delo in to zlasti, če jih hočeš pisati slovenski inteligenci, ki naj bi bila svojemu narodu kaži pot in učitelj, ki naj bi iz čustva moralne odgovornosti in dolžnosti doprinesla svoj dolžni del k ustvarjanju in oblikovanju narodovega življenja. Vse drugačna pa postane stvar, če gre pri tem za revijo in njen krog, katere delo tradicionalne in takorekoč oficialne družbe in njih glasila dosledno skozi pet let ignorirajo, če izvzamemo tistih par anonimnih prav toliko bedastih, kot neodgovornih napadov s »slovenoborci«, »kulturnimi boljševiski«, »izkoreninenci« in podobno. Razveseljiva je bilanca revije, ki je bila in je v tako kritičnem času, kot je naš čas, živa in plodna sila v življenju naroda.

Slovenska politika tvori v zgodovinskem razvoju naroda posebno in trpko poglavje narodove zgodovine. Po svojem epigonstvu in sterilnosti, klavnem kompromisarstvu in svetovnonazorski zagrizenosti je postala dediščina, ki jo sprejemajo generacije vse od Bleiweisove dobe dalje. Zlasti žalostna pa je bila pri tem uloga slovenske inteligence. Mesto organične viraščenosti v narodno občestvo, je bil odnos slovenske inteligence do naroda neiskren in posloven, do politike mešetarski in mlačen. Razvoj po veliki vojni te letargije ni odstranil, temveč jo je še posplošil. To zlasti v letih 29-35, ko je takrat vladajoča politična skupina manjšine, kot žalostni ostanek slovenskega »liberalizma« vsiljevala slovenskemu ljudstvu čudno zračno modrost o integralnem jugoslovenstvu in »stapljanju« treh jugoslovanskih narodov, ko je socialno in nacionalno izkoreninjena iz narodnega kolektiva, trgala Cankarjeve odstavke iz šolskih knjig in počenjala akulturnosti, o katerih bo končno sodbo in obsojbo pisal zgodovinar.

Del slovenskih svobodoumnih kulturnih delavcev, ki je moreče občutil vso neskladnost med kulturo in politiko, se je takrat zbral okrog nove revije, zastavil besedo v obrambo kulture in morale v političnem življenju in stopil v boj zoper tistega duha slovenske politične miselnosti, ki iz interesov posameznih skupin ali oseb, nikdar pa iz obče narodnega interesa, odloča o usodi slovenskega ljudstva.

Prosta slehernega dogmatizma, ki je vsaki resnični svobodoumnosti tuj, si je revija skozi pet let

utirala pot v slovensko življenje, sledeč le enemu imperativu: delati za ploden razvoj slovenskega organizma in črpati pobude za delo iz edine resničnosti, iz potreb slovenske zemlje in njenega ljudstva. In ko človek obrača toliko praznih strani v bilanci slovenske dejavnosti v zadnjih dvajsetih letih, je pet letnikov »Sodobnosti« resnično razveseljivo dejstvo, ki vnaša v slovenski proces novega duha in nove borbene razgibanosti in razblinja tisto tako tipično slovensko ozračje, ki sta mu načelnost, odkritost in moštost tuja.

»Nevarno je in slabo biti zadovoljen« smo čitali v urednikovih pripombah v 1—2 št. VI. letnika »Sodobnosti«. Tako tudi mora biti z vsakim resničnim delom za slovensko stvar. Revija in njen krog, ki jim slovenstvo, neodvisnost in sodobnost niso le krilatice, ampak tri neposredno doživete resničnosti, je našla svoje mesto ob slovenskem delovnem človeku in se afirmirala v delu in borbi zanj. S tem pa je dokazala vso svojo upravičenost in potrebnost za sedanost in bodočnost.

Vzroki »Mrtve točke«

Starejši tovariš nam piše:

Tovariš, ki je pisal uvodnik zadnji številki lista, je resno pokazal na spremenjeni položaj skupnostnega gibanja naše akademske mladine v zadnjem času in pogumno ugotovil občuten padec napetosti, apatičnost in mrtvilo. Rad bi nakazal tu neko okolnost, ki spada gotovo med najgloblje vzroke tega padca in mislim, da se je mora živo zavedati vsa slovenska akademska mladina, ki hoče danes naprej, v konstruktivno borbo.

Odkod padec, kaj je udarilo med nas, da je omahnil zanos, ki je še pred dvema, tremi leti tako živo razgibaval naše vrste?

Takrat, ko se je po 6. januarju sistematična demontaža slovenstva približala vrhuncu, ko je moral slovenski profesor pred očmi tisočev slovenskih otrok iztrgati iz čitanke tekst Ivana Cankarja, takrat je po Slovenskem završalo. Prvikrat po dolgih letih je skozi slovenske množice zapihalo in jih dvignilo v vrtimec. Kako se je stvar poglobila, kdo jo je razblinil v nič, to ne spada sem. Važno je za zdaj le to: začelo se je na univerzi, slovenski študent je prvi izrekel besedo, ki je bila tako resnična in tako močna, da jo je govoril v imenu vseh. Slovenski študent je posegel vmes in prav s samim seboj povezal vse ljudstvo v mogočno falango. Ni pretirana trditev, da je takrat zadnji kmet v ribniški dolini s skrbjo in ljubeznijo spraševal, kaj pravijo študentje v Ljubljani in kaj počno. Slovenska akademska mladina je postala politična moč.

Ta politična moč je dobila posebno izrazito obliko, ko si je akademska mladina za svoj prvi ožji program ustanovila organizacijo, »Akcijsko za univ. knjižnico«. »Akcijska« je po svoji idejni sili, po metodah borbe, po neposredni zvezanosti z ljudstvom ter po svojih uspehih postala prva topljiva oblika politične moči slovenske akademske mladine. In od tu je stvar v nekem smislu preprosta. Kdorkoli se je tedaj po pravici ali po krivem smatral za gospodarja, je imel samo dve možnosti: ali to novo silo, ki je nastala mimo mene in brez mene, zavajati in angažirati v mojo korist, ali pa jo uničiti. Dve poti sta bili zanj, za stvar samo sta obe pomenili eno in isto: uničenje. Ko sta se obe tradicionalni smeri slovenskega strankarstva z vso silo vrgli na zavajevanje te nove vrednote, ki je bila zrasla s samim jedrom slovenskega političnega vprašanja, sta jo z vsemi proti temu jedru naperjenimi metodami tudi zavajevali in uničili.

Circulus vitiosus: akademska mladina, ki je mimo tradicionalnih strank stopila neposredno v stik in službo narodu, postane v kratkem drago-

Naša nesreča

Kaj čaka drage naše domovine?
Vsi viri nje življenja so odprti
Od nekdanj, i polagamo jo k smrti
Samó slovenskih grehov kletva rine.

Sramotni dan, ki bode zadnje sine
Kropil stidèč jej na mrtvaškem prtí,
Brez solze pokopaval rod zatrti —
Ta dan poplača nam vse naše čine!

Izdajstvo, samoljubje i mehkôta,
Trepèt, domač razpor, neskrb, slepôta,
I svojstvo, s katerim opicám smo v rodi;

Do vsega gnus, kar s tujstva k nam ne hodi:
To šiba naša je, ta nas stvorila
V nesrečno ljudstvo — a ne tuja sila!

cena politična moč. Zato se vržejo nanjo vsi, ki jim je do moči, a se jim ujeta med prsti razblini v nič. Še zadnji vzpon: grd boj za glasove, volitev strank, ne funkcionarjev — potem »leto zatišja, apatičnosti in mrtvila«...

Ne, preko teh gospodarjev se ne da služiti slovenskemu vprašanju. Generacija, ki je na univerzi, bo gotovo z vso silo iskala poti v svoj novi konstruktivizem. Eno pa je pri tem gotovo že danes: našla bo spet svojo silo le tedaj, če ne bo med njo in vprašanji slovenskega ljudstva nobenega posrednika, nobenega uzurpatorskega gospodarja.

Za boljšo medicinsko uredbo

Skupen nastop vseh medicincev proti medicinski uredbi z dne 12. junija 1937 ni bil tako brezuspešen kot so to nekateri želeli in tudi prerokovali.

Prvi so izvojevali uspeh belgrajski tovariši, katerim je dekan s posebnim pismom ponudil roko s tem, da jim je določil komisijo profesorjev, ki se naj z zastopniki študentov pogaja o predlogih za izpremembo nove uredbe. V kratkem hočem navesti točke, na katerih so se zastopniki študentov zedinili s proforskimi komisijami:

V čl. 7. uredbe se vstavi beseda »za sedaj«, tako, da se glasi besedilo: Medicinska fakulteta v Ljubljani ima za sedaj 4 semestre. Po novi uredbi bi pri nas ne bila fakulteta samo začasno nepopolna, ampak za vse večne čase.

V čl. 9. uredbe se izbriše stavek: I., III. in V. semester se lahko vpišejo samo začetkom študijskega leta. Ta stavek je bil usodne važnosti z ozirom na izpitni red, ki ga uredba predpisuje. Po uredbi je bilo namreč treba polagati n. pr. prvo skupino t. j. fiziko, kemijo in biologijo po koncu III. semestra. Kdor do oktobra ne bi imel dveh od teh treh izpitov, ne bi mogel vpisati tretjega semestra; kdor pa je imel dva, je lahko pogojno vpisal 3. semester, štel pa mu je samo v primeru, da je manjkajoči izpit položil v februarju. Če bi torej padel, bi izgubil zimski semester, glasom zgoraj navedenega stavka pa še letni, ker bi ga pač ne mogel kot neparne vpisati sredi leta.

V čl. 18. naj se izbriše: kandidat, ki pri praktičnem delu izpita ne pokaže uspeha, se ne sme pristopiti k ustnemu izpitu.

Členu 19. naj se izpremeni besedilo takole: izpiti za doktorja vsega zdravilstva sestojijo iz petih skupin. Predmeti se polagajo posamično. ... Slušatelj, ki ni položil prve skupine, ne sme vpisati V. (dosedaj III.) semestra, a slušatelj, ki ni položil II. skupine, ne sme vpisati III. semestra.

Glede dvojnega doktorata se je ta komisija izrazila v dopisu fakultetnemu svetu takole: »Odbor stoji na stališču, da je potreben predlog v pogledu pridobitve diplome doktorja medicine in to tako, da ostane samo eden način pridobitve diplome in to tisti brez disertacije«. Torej je tudi ta sporna točka rešena na način, kot ga je želela študentska delegacija.

To bi bile izpremembe, za katere se je belgrajskim tovarišem posrečilo dokazati njihovim profesorjem, da so potrebne in ki jih je sprejel tudi fakultetni svet belgrajske medicinske fakultete na seji 22. dec. 1937. z naslednjo rešitvijo: »1. Fakultetni svet smatra, da je treba v principu sprejeti predlog odbora za izpremembo uredbe; 2. da se ukinejo vse do tedaj, da se izda nova uredba, vsi sporni členi sedanje.«

Dekana medicinske fakultete v Ljubljani je postopal na isti način. Na seji 14. jan. 1938 je fakultetni svet sklenil, da delegira k razgovoru o medicinski fakultetni uredbi gg. prof. Plečnika in Koširja. Sestanek je bil napovedan za 24. jan.; povabljeni so bili trije delegatje Društva medicincev. Na sestanku je bilo sprejeto soglasno sledeče:

1. Predlogi beogradskega g. dekana med. fak. (t. j. oni, ki sem jih navajal zgoraj) se sprejmejo v celoti.

2. Izpiti druge izpitne skupine se lahko polagajo v kakršnem koli vrstnem redu.

3. Člen 22. se izpremeni v toliko, da se ne izključi od študija študent, ki tudi po trikratnem ponavljanju kakega izpita še ni dosegel pozitivnega reda, ampak se mu vsako nadaljnje polaganje omogoči s prošnjo na senat pristojne univerze.

4. Čl. 8. naj se izpremeni v toliko, da se tam navedeni predmeti ne deklarirajo kot obvezni, ampak se samo priporočajo.

5. V čl. 16. naj se popolnoma izpusti pasus »ako se vpisu ničesar ne protivi«. S tem je odstranjena nevarnost, da se študentu iz kakršnegakoli

vzroka, ki leži izven univerze, prepreči vpis na medicinsko fakulteto.

6. V čl. 6. naj se dostavijo za Ljubljano še sledeči inštituti: inštitut za topografsko anatomijo, inštitut za fiziološko kemijo, inštitut za fiziko, histološko-embriološki inštitut pa se naj razdeli v inštitut za histologijo in inštitut za embriologijo. Ustanovi naj se anatomski muzej (predlog prof. Plečnika).

7. V člen 7 naj se stavi: Ljubljana ima za sedaj štiri semestre.

8. Minister prosvete se bo naprosil, da izposluje črtanje § 51. zakona o univerzah, ter črtanje vseh določil v zakonu in uredbah, ki so z njim v skladu (ta paragraf določa začasnost 4 semestrov v Ljubljani). Nadalje se naproša, da odredi vse potrebno za izpolnitev okrnjene med. fak. v Ljubljani in čimprej odredi otvoritev 5. in 6. semestra.

Ti predlogi so bili sprejeti na seji fakultetnega sveta 26. jan. 1937 in predloženi univerzitetnemu senatu v sprejetje, to pa zato, da se njih tehtnost bolj poudari.

Po gotovih informacijah je prosvetni minister pripravljen izdati novo uredbo, čaka samo še predlogov vseh treh fakultet.

Naš dolg Levstiku

Petdeseto obletnico Levstikove smrti (16. nov. 1937) smo Slovenci skoro zatajili; razen redkih časniških člankov se je je spomnilo edino »Slovensko društvo« s Slodnjakovim javnim predavanjem »Levstik kot narodni vzgojitelj« (21. dec. 1937) ob sramotno majhni udeležbi slovenske inteligence. Toda ta sramežljiva zatajitev ni edini dokaz, da izgublamo pravi odnos do Levstika, še bolj živo nam o tem priča čudna usoda njegovega Zbranega dela, ki je začelo izhajati pod uredništvom dr. Slodnjaka, v l. 1931., ko smo se ob stoletnici Levstikovega rojstva na široko razpisali o njem in njegovem delu. Zdi se, kot da je izdajci usojeno, da bo ostala torzo brez nog in glave, saj sta pretekli že dve leti, odkar je bilo izdajanje s 6. zvezkom ustavljeno, manjkata pa poleg tega še 1. in 2. zvezek, ki bosta obsegala Levstikovo pesniško delo. Spomin na Levstika-borca za javno poštenost in pravičnost nas sili, da nekoliko osvetlimo žalostno-sramotno usodo te izdaje, ne da bi se pri tem dotaknili ocene Slodnjakovega dela, ki je domena strokovnjakov.

Iz besedi dr. Slodnjaka v reklamnem prospektu Jugoslovanske knjigarne in iz male časopisne polemike, ki se je vnela še preden je delo začelo izhajati, vemo za žalostno zgodbo iskanja založnika, iz katere bi skoro nastal po stari slovenski navadi politicum. Tisti, ki so tedaj najbolj vneto s prstom kazali na Tiskovno zadrugo, da ni hotela založiti te izdaje in iz tega hoteli kovati moralni kapital zase, so kmalu dokazali, da sami niso nič manj nemecenatski, da jim gre najprej za trgovski dobiček, potem šele za kulturno delo. Ko je dr. Slodnjak iskal založnika, je imel po lastni izjavi pesmi že urejene, ko ga je pa našel, je moral izdati pesmi »začasno odložiti« in hitro urediti leposlovno prozo. Kje tiči vzrok tej nujni založnikovi želji? Odgovor je preprost: že l. 1920. je Jugosl. knjigarna izdala tri zvezke Levstikovih poezij v redakciji C. Golarja, pa se ji je zdelo škoda, da bi ta diletantska izdaja, tiskana na skrajno slabem papirju in v kar se da ubožni zunanji opremi, obležala v skladišču, če založi popolno kritično izdajo. Slovenski knjižni odjemalec naj torej najprej plača založnici napako, ki jo je sama zagrešila, ko je založila tako ničvredno izdajo, če hoče doseči, da bo mogel kdaj za drag denar kupiti še kritično izdajo. Tolikšne ljubezni do slovenske knjige ne more nihče zahtevati od slovenskega literarnega občana, najmanj pa založnica, ki s takim postopanjem dokazuje, da ji je knjiga samo trgovski artikel in ne kulturni produkt in kulturni faktor.

S tem pa ta zgodba še ni končana. Pred izidom 6. zv. je založnica obljubovala na ovitkih svojih knjig, da bosta 6-emu zvezku sledila 1. in 2., po potrebi pa še zaključni 7. zv. Toda po izidu 6. zv. (v dec. 1935) ni bilo o nadaljevanju nobenega glasu več, izostala sta »po potrebi« tudi 1. in 2. zv. Izdaja Levst. zbranega dela ni bila dovolj donosna, treba jo je bilo nadomestiti z avtorjem, ki bi šel bolj v promet. Tako se je zgodilo, da se je velikan Levstik moral umakniti pritlikavcu Jakliču, zdrav življenjski realizem naivnemu fabularanju, za katerega močno dvomimo, da bi našel širok krog bralcev. Zdi se, da se je založnica urezala: kulturnemu grehu je sledila napaka v računu, ki bo šla po vsej verjetnosti v breme izdaji Levstika, če je ne bo plačal potrpežljivi naročnik. Četudi Levstikovo

zbrano delo ni našlo med kupujočim občinstvom takega odziva, kakor bi ga zaslužilo, je bila kulturna dolžnost založnice, da prenese tudi malo denarno žrtev, ki bi bila gotovo samo začasna, saj bi popolna izdaja gotovo oživila zanimanje za tega velikega moža.

Slodnjakova izdaja Levstika je v resnici najbližja literarnemu in kulturnemu zgodovinarju strokovnjaku, ki jo bere celo s kritičnim očesom, vendar ne presega obzorja širših inteligenčnih plasti. Kljub zgodovinski oddaljenosti, ki daje njegovemu delu značaj starine, veje iz Levstika še vedno tisti sveži duh, ki mora prodreti tudi v te sloje ne samo po leposlovnih, ampak tudi kritičnih in politično-ideoloških spisih. Zlasti njegovi politični članki iz »Napreja«, celovškega »Slovenca« in »Sloven. Narodna«, ki bodo poleg filološkega drobiža bržkone tvorili glavno vsebino 7. zvezka, naravnost vpijejo po ponatisu, da bi z jasno lučjo posvetili neposredno v naš čas. Tako bi bil ta zvezek tudi sodobno slovensko aktualen in bi prinesel v naše zatohle razmere mnogo svežine; bolj ko dosednji zvezki bi ta izžareval Levstikovega duha, vsega prežetega z borbenostjo za dosledno vseslovensko politiko, za pravičnost in poštenost v vodstvu slovenskega naroda, za politiko v tistem čistem, demokratičnem smislu besede, ki pomeni delo iz ljudstva za ljudstvo. Levstikov duh nam je danes potreben prav tako kot vsakdanji kruh. Bodimo iskreni in ne bojmo se ga.

Slovensko razumništvo Levstika ne ceni dovolj, zato ker ga ne pozna; navadilo se je, da vidi v njem samo pisatelja »Martina Krpana«, skoro nič pa ne ve za Levstika, najdoslednejšega slovenskega političnega borca, »ki je našemu slovenskemu narodnemu programu prvi dal konkretne oblike«, pa ni za to užil prav nič politične slave. Najbolj pravilno sliko o Levstiku kot vsenarodnem delavcu bo dobilo slovensko razumništvo neposredno iz branja njegovih del. Toda ne glede na vse to smo dolžni že Levstiku samemu popolno izdajo njegovih del, iz katere bo organsko zrastle monografija o njem. Če bomo v kratkem po zaslugi prof. Kidriča imeli zbrano vse, kar nam je doslej znanega izpod Prešernovega peresa, zasluži Levstik vsekakor enako pozornost. Slovenci ne smemo pustiti, da bi bila popolna izdaja Levstika odvisna od konjunktura. Zato velja naš prvi klic založnici, ki je z nekaterimi svojimi knjigami pokazala, da ji je slovenska kultura vendarle še nekoliko pri srcu — to moramo priznati —, naj izbriše s sebe ta madež in naj čim prej izda vse zvezke, ki so še potrebni, da bo izdaja popolna; drugi klic pa je namenjen vsemu slovenskemu razumništvu, naj obilo zajemlje iz bogate zakladnice Levstikovega neizprosno slovenskega duha.

Vlado Novak vln.

Erni Muserjevi

V imenu »prizadetih« Drago Janč. = Šega

Da vir je lupus feminae, tako bi nekako človek moral ugani,
ko skozi ves sonet vernó sledi Ti,
napisan rdeči kapici ob robu.

Da zloben sem, kot volku se spodobi,
pogrel bi zgodbo o lisici zviti,
ki, na grbi volka s krvjo obliti
viseč, se cinično bolniku šobi.

A le na eno rad bi opozoril:
da lastna bol človeka često miče,
da bi pač v splošni zakon jo pretvoril.

Ko žene si je najbolj želel Nietzsche,
pomilovanja vreden je govoril:
»Če k ženskam greste, vzemite si biče!«

DR. A. KANSKY

KEMIČNA TVORNICA
KEMIJA
FIZIKA
MEDICINA
HIGIJENA

Brzjavni naslov:
Eterkansky Ljubljana

LJUBLJANA, KREKOV TRG 7
TELEFON 20-88

Prošnje za sprejem v »Dom visokošolk« za letni semester se sprejemajo do 24. februarja. Informacije se dobe v Gradišču 14-I.

Študent po svetu

Slavistični klub na beograjski univerzi

Na 12. rednem zborovanju beograjskih slavistov je odbor kluba sklenil izdajati svoj strokovni mesečnik na 10—25 straneh. Naslov lista je »Delo«. Prva številka je izšla — kot beremo v 10./11. številki »Študenta« — 20. januarja. Sodelavci naj bi bili profesorji in študenti. V drugi polovici februarja bo društvo priredilo večer Juriju Jakšiču. V načrtu imajo število najrazličnejših predavanj. Članski sestanki s strokovnim programom se vršijo vsako soboto.

Zelo bi nas veselilo, da bi taka oz. podobna poročila, ki bi pričala o delavnosti v naših strokovnih klubih, lahko priobčeval tudi naš list.

Drugi svetovni mladinski kongres

Vodstvo tkzv. gibanja za svetovni mladinski kongres je, vzpodbujeno po lepih uspehih, ki jih je dosegel 7. kongres v Ženevi, meseca decembra dokončno sklenilo, da bo sklicalo drugi svetovni mladinski kongres avgusta tega leta. Kongres, ki se bo vršil v New-Yorku, bo nudil mladim ljudem najrazličnejših dežel in najrazličnejših stremiljenj možnost, da svobodno razpravljajo o danes odprtih vprašanjih in da skušajo priti do neke sinteze, do skupne podlage pri delu v obrambo miru. Zdi se, da bo newyorški kongres še veliko bolj reprezentativnega značaja, kot pa je bil ženevski. Od tega je namreč zlasti izostala katoliška mladina in mladina totalitarnih držav (Nemčije in Italije). Letos se bo udeležila newyorškega kongresa Mednarodna zveza socialistične mladine, ki lani ni bila zastopana. Tudi zastopniki nemške mladine so že stavili pogoje, pod katerimi jim bo mogoče sodelovati. Verjetno je tudi, da katoliška Pax Romana ne ostane ob strani.

(La Voix des Etudiants.)

Kongres ameriških študentov

Meseca novembra in decembra 1937 se je vršil v New-Yorku ob prisotnosti 50.000 študentov — med njimi 500 zastopnikov 200 univerz — kongres Ameriške študentske zveze (American Student Union). Kongresu svojih študentov je po časopisju z velikim zanimanjem sledila vsa ameriška javnost. Pozdravljen je bil od številnih visokih predstavnikov in organizacij: od predsednika Roosevelta preko guvernerjev posameznih držav pa do delavskih sindikatov. Težišče kongresa so bila razpravljanja o problemih miru in mednarodne varnosti, na koncu katerih je bila sprejeta radikalna resolucija. Sprejeti so bili sklepi o zavračanju japonskega blaga in borbi za materialno pomoč španske-

mu ljudstvu. Kongres je tudi odločil — za naše razmere nekaj nezaslišanega, da lahko krajevne sekcije podpro politične kandidate in stranke, ki stremijo za koncentracijo naprednih sil v Združenih državah. (Po La Voix des Etudiants.)

Španski študent za kulturno rast svojega naroda

Španski študent uživa še izza časa diktature Prima de Rive in predrepublikanske dobe med svojim ljudstvom velik ugled kot neomajen borec za svobodo in ljudske pravice. Da je zaupanje in ponos, s katerim gleda preprosti in neuki španski človek na svoje mlado razumništvo, upravičen, to je španski študent s svojim intenzivnim delom tako na fronti kot v zaledju ponovno dokazal. Španski študentje so združeni v posebni Narodni zvezi španskih študentov (F. V. E.), ki šteje danes že 20.000 udov. Na fronti ustanavljajo študentje v vsaki četi posebno tkzv. »kulturno milico«, ki si je nadelo nalogo, odpraviti analfabetizem med španskimi vojaki, poslužujoč se gesla: V ljudski armadi nobenega nepismenega vojaka! Da bi postala španska kultura, ki je bila doslej dostopna le ozkemu krogu izobražencev in imovitejšim slojem, last vsega ljudstva, širi španski študent idejo ljudskih univerz, posebna akademska gledališča pa potujejo po deželi in prirejajo predstave iz klasične španske literature. Najbolj znamenito med njimi je akademsko gledališče »La barraca«, ki ga je ustanovil Garcia Lorca, veliki španski pesnik, ki je preteklo leto, zadet od svinčenke, padel na bojišču. Španski študentje, ki zaradi mladoletnosti ali drugih vzrokov, niso na fronti, se družijo v zaledju v študijske »napadalne oddelke«, organizirane po inštitutih in tehniških visokih šolah, kjer se mladi ljudje z veliko intenzivnostjo pripravljajo na svoje poklice, da bodo kot strokovnjaki na svojih področjih po končani vojski pomagali pri obnovi obubožane in razrušene domovine. (Po La Voix des Etudiants.)

Zanimivo...

»Tribuna«, glasilo poljskih nacionalističnih študentov, poroča o »Naši misli«, češ, da je to slovenski (!) akademski časopis, ki izhaja v Ljubljani kot nacionalno-slovensko (!!) glasilo in zastopa nedeljivost Jugoslavije. — (Tribune, zv. 1., leto VI.)

Italijanski študentje zapuščajo C. I. E.

Po odločitvi tajnika fašistične stranke in po sporazumu z nemško »Reichsstudentenführung«, katere zastopstvo je bilo pred kratkim sprejeto v Rimu, so Gruppi Universitari Fascisti izstopili iz Mednarodne študentske zveze.

(Po La Voix des Etudiants.)

Naši meceni

Slične so bile sile, ki so determinirale značaj, življenje in delo drugega našega mecena — dr. Pavla Turnerja.

Preskopi so podatki, da bi si mogli čim bolj približati njegovo osebno tragedijo; naj zadoščajo le dejstva: da je rastle v bedi in mu je vzgojiteljstvo v tujini postalo poklic proti volji, da se je ves čas gimnazijskih študij boril z boleznijo na pljučih in da je na visoki šoli hotel izvršiti samomor. Nešteto mladih ljudi doživlja v našem času slično usodo, večino stre; dr. Turner je bil med redkimi, ki so dovolj močni, da se dvignejo.

Velik del svojih let je preživel dr. Turner v tujini, v dotiku z njo postaja ta preprosti kmečki fant svetovljan. Poučuje pri avstrijskih, ogrskih in sudetskih aristokratskih rodbinah ter pri londonskem borzijanču; s svojimi gojenci potuje po evropskih središčih in biva v sredozemskih kopališčih in letoviščih. Osebo spozna mednarodno in diplomatsko pomembne publiciste in jih informira o našem narodnem in gospodarskem položaju; seznanjeni se z evropskimi znanstveniki; pride v družbo Disraelia, Gladstonea, Johna Stuartha Milla in Dickensa. Na Dunaju se vpiše na modroslovno fakulteto, pozneje na pravoslovno, v Hullu v Vel. Britaniji posluša predavanja iz modroslovja, pravoslovja, zgodovine, književnosti in politične ekonomije, v narodno gospodarskem študiju se izpopolnjuje na strasburški in pariški univerzi. Kljub svetovni razgledanosti pa je ostal ves Slovenec, globoko povezan s svojo zemljo. Bil je obenem svetovljan in Slovenec.

Tu v dotiku s tujim svetom so mu rastle osnove življenjskega naziranja, pa tudi koncept za preobrazbo slovenskega življenja. Smoter, kateremu naj se približa naš narod, mu je, da doseže evrop-

sko raven. Ideal je gledal v zapadni demokraciji in kulturni višini narodov, ki v njej živijo. Vzgojiti Slovence v gospodarskem in kulturnem oziru po vzgledu naprednih dežel zahoda je gledal kot pogoj za naše politično uveljavljenje. In dalje, v gospodarstvu, politiki in leposlovju gleda le sredstvo za kulturno in narodno osamosvojitve ter kulturno in etično poglobitev, katera edina more trajno zagotoviti narodno samobitnost. V kulturni preorientaciji na zapad ter demokratizaciji vsega življenja gradi podlago za politično uveljavljenje Slovencev v Srednji Evropi.

Vse sile je usmeril dr. Turner, da ta program — izreden za slovenske razmere tisti čas — tudi udeje. Dopisuje v slovenske liste, kulturo in gospodarsko hoče povzdigniti našega človeka. Podpira ustanove — a kot liberalno orientirani liberalci tudi našo industrijo.

V narodu gleda skupnost proti privilegijem plemstva, cerkve in plutokracije; kot demokrat in liberallec obsoja carsko Rusijo, Milanovo Srbijo in Ferdinandovo Bolgarijo; enako je nasprotnik slovenske politične diferenciacije na prehodu iz XIX. v XX. stoletje; z našimi političnimi razmerami po zedinjenju se ne strinja. Dr. Turnerjevo gledanje na svet »se je izkristaliziralo pod vplivom angleškega deizma in agnosticizma ter gospodarskega in političnega liberalizma, s katerim je istil demokracijo. Njegova delovna gonilna sila pa je bil racionalizem, v katerem je videl tudi osnove za napredek Slovencev.« (Iz dr. Baševе razprave o dr. Turnerju v »Časopisu za zgodovino in narodopisje« 1935., citirano po »Sloveniji« I. V. št. 44.)

V socializmu ne spozna programa, ki hoče ustvariti sintezo med interesi družbe in poedince, stanje, kjer bo individuum prejemal svoje sile od družbe in dajal svoje družbi, družbo, kjer se bo mogel vsak poedinec kar najbolje razviti, temveč ga ta veliki oboževalec človekove osebnosti v bo-

Ob drugem letniku »Mi. Prekmurca«

»Človeštvo išče človeka. Smešno je to prav za prav, a vendar resnično.« — Nekaj mladih ljudi se je dokopalo do te ironične resnice in se znašlo pri delu in iskanju svojega lastnega izživljanja sredi zbegane sedanosti. Dvajset let je od tega, ko je majhen kos slovenske zemlje zadihal izpod madžarskega škornja. Stoletne sanje so se izpolnile in človek se je zagledal v svojo bodočnost. Toda ta zemlja, ta človek je prerealen, da bi živel od iluzij. Zagrabila ga je sedanost. »Tu bova molče obstala, si podala roke in bova živela tako, kakor nama narekuje nepokvarjena mladost. Tako se bova našla dva človeka, nič drugega. Hotela bova drug od drugega iskrenosti, dela in nobenih fantazij o življenju. In zopet nič drugega.«

Res, iskrenosti in dela, neumornega dela je treba, da spozna človek probleme, ki jih stavlja imperativ življenja. Pa to še ni vse. Ko spozna življenje in njegove intimnosti, se zaveš svoje naloge, dolžnosti mladega človeka, ki naj doprinese novemu človeštvu in novemu življenju svoj delež.

Ta klic po dolžnosti je narekoval tem mladim ljudem pod pero »pesem, ki je trda realnost, ki kalna se pretaka v nas in bruha iz nas besedo eno: kruha!« In vendar v tem vsakdanjem boju nočejo omagati, ne bodo omagali, ker ne smejo. Pošteni in iskreni so in zaupajo svojemu ognju, verujejo vase. »Verujem še vedno v tega bednega človeka, ki se trudi, ki ne ve, od česa živi, ki pa vendar hoče živeti... Tudi v umetnost verujem, v tisto veliko, brezobzirno umetnost, ki je znala človeku pogledati do dna duše...«

To so mladi ljudje ki žive in vedo, da žive, hočejo in vedo, kaj hočejo in jim vsa velika beda ne more biti tako velika, da s svojim upanjem ne bi mogli preko nje, da se ji ne bi uprli z vsem mladostnim optimizmom in z vsemi silami vztrajnega dela.

Ni tu mesto za to, da bi podrobno ocenjeval posamezne sestavke. To naj opravijo strokovni ocenjevalci. Kritika naj jim določi v umetnosti mesto kjerkoli. Nam je važno to, da se je oprijela skupina mladih ljudi svojega problema in ga spoznava, da je zaživela to borno življenje, a ohranila vero v človeka, ki jo hoče svet za vsako ceno izruvati iz mladih src. Ta vera — mora zmagati!

»Nad Prekmurjem sije sonce, nad Prekmurjem pada dež, vetrovi pihljajo preko te zemlje. Ne sonce, ne dež, ne vetrovi ne morejo pregnati te bede, ne morejo je zmanjšati, ne morejo zaceliti ran, bogve kdaj dobljenih.

In vendar — tudi to bo prešlo, moralo bo preiti.«

Boris Misja.

jazni za njen svobodni razvoj odklanja. Enako ta puritanec presoja vso literarno dejavnost s stališča ozke praktičnosti in zato nima razumevanja niti za Prešerna, niti za naš naturalizem in moderno, zlasti pa ne za Cankarja.

Kljub temu, da je med dr. Turnerjevim gledanjem na probleme našega časa in našim poleg mnogih dotikališč tudi veliko diferenc, vendar ga visoko cenimo kot Slovence, ki se je visoko dvignil iz svoje sredine in mu je bila sreča lastnega naroda najvišji ideal, kot doslednega izpovedovalca in izvrševalca svojega nazora in ne v zadnji vrsti kot duševnega plemenitnika.

Bil je toliko dosleden, da se je prav jasno zavedal, da bodo njegov program mogli udejeviti le vzravnani, svobodni in močni ljudje. Važno mesto je v tem delu pripisoval izobražencem. Zato mu je bilo nujno delo podpirati naše študente gmotno in s preskrbovanjem vzgojiteljskih mest ter služb. Tudi njegovo poslednje veliko dejanje je bilo v soglasju s tem gledanjem. Ob svoji smrti l. 1924. je zapustil vse svoje premoženje za ustanovo za izpopolnjevanje strokovne in svetovne izobrazbe slovenskih doktorjev modroslovja in pravoslovja. Podpora, oziroma ustanova ima nalogo, omogočiti omenjenim absolventom enoletno bivanje v tujezemeljskih kulturnih in znanstvenih žariščih, (Pariz, London), in to v namenu, »da nadaljujejo strokovne študije in da si obenem pridobijo tiste splošne in družabne izobrazbe, ki je znak omikanega in kulturnega človeka«. Nobene določbe nj v oporoki, ki bi s stališča političnega prepričanja ali svetovnonazornega gledanja izbirala le nekatere. Pustil je študentom svobodo kljub podpori. A tudi ta svoboda obvezuje.

Naj bi naši mladi doktorji v središčih demokracije spoznali njeno veličino in njeno nujnost tudi za nas, naj bi v tem zmislu usmerjali slovensko življenje! (Nadaljevanje prihodnjič.)

Danilo Vojkica

Malenkosti dneva

Slika o gospodarskem stanju Slovenije

»Lani je bilo v Sloveniji vloženi nad 72.000 predlogov za izvršbe. L. 1920. jih ni bilo niti 9000.

Tudi v višini vknjiženih posojil se vidi slabo gospodarsko stanje Slovenije. Tako je bilo l. 1933., ko je bila gospodarska stiska na višku, vloženi 707 predlogov za vknjižbo posojil v skupnem znesku 41.969.768 din, letos pa 1231 predlogov za 172.165.282 din. In še bi nekateri govorili, kako se nam dobro godi v Sloveniji.« (»Trgovski list«, 7. februarja 1938.)

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, turistovske potrebščine najugodnejše

pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Visokošolci 10% popusti

Nova logika ali $1 \times 1 = 2$

Minister Cuza dvigne roko v pozdrav in svečano izjavi: »Pozdravite novo Nemčijo in povejte tam vsem prijateljem, da mislimo nemško, čutimo rumunsko.«
Hamburgerblatt.

Katoliški kino in huzarji, svinjstva in salonski krasnoslovec

»Vse za ljubezen« (Union). Operetna komedija s huzarji in huzarsko miselnostjo, to pot madžarskega porekla po vsebini in po filmu. Huzarsko življenje z dolgovi, z junačenjem pri ženskah in z »globino« v smislu »Slov. naroda«. Dokaz za to globino pri takih filmih je na primer dejstvo, da v tej huzarščini kažejo krave, ki dajejo mleko le, če jim kdo pripoveduje pravljice... Za tri stopnje nad vso zadevo pa stoji humor starih znancev Paula Kempa in Lucie Engliševe, ki sta v tem filmu edino omembe vredna igralca. Seveda je njuna šaljivost tu pa tam opletena s prijemljivimi kvantami. Pa kaj hočemo, te v filmu se še zdalci ne dajo primerjati s svinjstvi, ki jih ustvarja progresivna umetnost v ljubljanski drami pod dramaturško taktirko salonskega krasnoslovca gospoda Vidmarja... (»Slovenski dom«, 7. febr. 1938.)

Poročilo finančnega ministra dr. Letice: »Današnji gospodarski in finančni položaj je plod premišljenega in načrtnega dela sedanje vlade.« (»Slovenski dom«, 10. febr. 1938.)

Kdo bo koga...

Dekan Škrbec napiše knjigo o šenčurskih dogodkih in drugih danes pozabljenih dogodkih, »Slovenski narod« to knjigo citira. »Slovenec« pa takole odgovarja: »Z otroško naslodo navaja »Slovenski narod« ugotovitev dekana Škrbca, da so bile slovenske punktacije dr. Korošca veliko bolj radikalne kot tako imenovane hrvatske punktacije, pa da dr. Korošca za to niso tirali pred sodišče, temveč da so ga samo internirali... Na vsak način je treba »Slovenskemu narodu«, ki pravi, da čez sedem let vse prav pride, poklicati v spomin neke druge punktacije, in sicer punktacije, ki jih je pomagal sestaviti in podpisal dr. Kramer s svojim takratnim duhovnim vodjo in političnim šefom, rajnim Svetozarjem Pribičevićem, po smrti Stjepana Radića, ko je namreč vodja slovenske JNS bil v ljuuti opoziciji zoper to, kar je takrat imenoval srbijanski ali belgrajski režim. Te punktacije so namreč v nekem oziru še bolj radikalne nego dr. Koroščeve in bi bilo prav, če bi jih »Narod«, ki tako pridno prepisuje iz vseh mogočih knjig, tudi te dr. Kramerjeve punktacije objavil ali pa vsaj povedal, kako so radikalne oziroma revolucionarne, tako da tajijo sploh vse osnove, na katerih počiva jugoslovanska država.« (Iz članka »Nekaj o punktacijah« v »Slovenec«, dne 26. januarja 1938.) Menimo, da lahko vse to strnemo v vprašanje: kje se neha JNS in kje se začneja JRZ?

Spričevalo pokvarjenosti

O znani narodno-obrambni brošuri o prodiranju nemštva na Slovensko piše »stanovski« tednik za slovensko dijaštvo »Mi mladi borci« z dne 11. t. m. takole: »Četudi je brošura pisana skrajno previdno in nepristransko, vendar ne more prikriti, da so jo izdali propagatorji — Ljudske fronte... Zato početje one neznane skupine z njeno brošuro vred zavračamo. Četudi je problem, ki ga načelnja, pereč in težak, ne moremo dopustiti, da se zanj zavzemajo ljudje, ki

jim končni cilj ni dobrobit slovenskega naroda, temveč skrbe le za to, da uterejo pot oni pogubni sili, ki jo je papež nazval največjo nevarnost našega časa... Zato bomo prizadevanja te klike vedno odklanjali, pa naj bodo na sebi še tako plemenita in iskrena... Tudi za narodno stvar ne gremo v Ljudsko fronto!«

Kar smo že zdavnaj vedeli, je tu vendar enkrat jasno in jedrnat povedano. Z vsemi in z vsakim, pa tudi proti lastnemu narodu, če bi ta brez dovoljenja svoji jerobov šel s kako Ljudsko fronto.

Živel je nekoč neki Cankar in ta je na naslov protinarodne klike, ki inspirira podobna »odkritja« in misli, da je edina poklicana po svoje »delovati za narod«, zapisal te-le besede: »Boj za osvoboditev ljudstva je kulturni boj — in kdor ta boj obrekuje, kdor mu podstavlja nečiste cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture.« Mislimo, da je to takisto jasno in jedrnat!

Naročnikom!

Ponovno prosimo vse, ki še niso plačali naročnine, da jo takoj plačajo. Naročnino lahko plačate tudi pri vratarju na univerzi. Prihodnje številke ne pošljemo več onim, ki ne bodo v kratkem plačali naročnine. Uprava.

Narodni akademski klub

Novembra preteklega leta se je vršil ustanovni občni zbor »Narodnega Akademskega kluba«, ki je potekel le v znamenju običajnih formalnosti: poročilo pripravljalnega odbora, čitanju pravil in volitvah. Kot običajno pri društvih, ki so neodvisna od obstoječih političnih strank, ki je tudi ta klub zašel v materialne težkoče in to je tudi vzrok, da o delovanju in eksistenci novega akademskega društva do nedavnega nismo vedeli ničesar. Pretekli teden pa je odbor po trimesečni letargiji sklical prvi članski sestanek, ki naj bi postavil osnove in program klubovega dela. Ker smo sprejeli s simpatijami prebujenje novega akademskega demokratičnega društva, od katerega pričakujemo resno stremljenje za delo in študij vseh gospodarskih in kulturnih vprašanj slovenskega naroda, je naša naloga, da informiramo slovenske študente in slovensko javnost o smernicah in namelih »Narodnega Akademskega kluba«.

NAK se je rodil iz potrebe združevati v svoji sredi demokratične, pošteno misleče študente ljubljanske univerze, ki jim narod in narodnost niso le besede in prazne fraze, temveč izhodišče vsega kulturnega delovanja. Odklanjamo pa vsak egoistični nacionalizem, ki je nasproten vsaki skupnosti med posamezniki in med narodi, ker ideali osebne koristi in kakršnega koli nasilja niso združljivi z etosom človeštva. Narodnost je dejstvo našega življenja, ki ga ni mogoče zanikati; kdor stori to, zataji v bistvu samega sebe. Slovenski narod ni imel nikdar vodnikov, ki bi s polno odgovornostjo razmišljali o usodi svojega naroda, mu dajali smer v bodočnost in jo oblikovali z daljnovidnim instinktom. Vzrok tega je tudi to, da so bili vsi naši voditelji od Bleiweisa naprej interesom posameznih skupin podrejeni dobri, praktični delavci, ne pa njegovi svetilniki v bodočnost. Vsa ta dejstva, značilna za politiko naše preteklosti in sedanjosti, ki je bila po svojih najlegitimnejših zastopnikih mani vsenarodna kakor strankarsko opredeljena, je bila tipična politika majhnih ljudi, politika drobtin in taktike, politika brez vsenarodne kulturne ideologije, politika agitatorjev in častihlepnih stremljenj posameznikov v službi za »narodov blagor«. Prav tu so vsi vzroki nesporazuma med mladimi in stari. Današnja mladina hoče stvarnosti, realnosti,

pa naj bo ta zgrajena še na takih in takih socialnih in gospodarskih prelomih. Zavedamo se, da je treba slovenskemu ljudstvu vzgojiti novega človeka, človeka, drugačne moralne kvalitete kot ga kaže slovenska zgodovina. Pot do tega pa nas more voditi edino skozi ideale prave ljudske demokracije in vsega onega, kar danes kratko imenujemo slovensko vprašanje.

Živimo v dobi, ko se postavlja pred nas vprašanje: ali za demokracijo ali za fašizem, ali za mir ali za vojno. Slovenski narod je za mir in demokracijo. Razni fašizmi stegujejo roke po njegovem narodnem ozemlju, njegov obstoj je postavljen na kocko, kajti vse to se dogaja v trenutku, ko je on razcepljen in nesložen, nesposoben za borbo in obrambo. Radi te nevarnosti, ki jo predstavlja fašizem za naš narodni obstoj, smo dolžni se boriti proti njemu. Le v skupni borbi vseh demokratičnih držav, predvsem pa malih, ki so najbolj ogrožene, obstoji garancija za ohranitev miru in le v miru so podani vsi pogoji za razvoj malih narodov kot je slovenski, kakor tudi za razvoj kulture in napredka.

Zato je naloga slovenske akademske mladine, da stoji vedno na braniku slovenstva, miru in demokracije in se vneto pripravlja in izgrajuje v smislu postavljenih načel. Smatramo pa za edino pravilno, da se ne zapremo med štiri stene in da ne uganjamo le kabinetne filozofije ob študiranju posameznih problemov, ampak da na njih razvoju in rešitvi tudi delamo. Akademiki smo, na nepopolni slovenski univerzi študiramo, — s tem nam je točno začetan krog, v katerem moramo delati. Tu, na univerzi se za nas postavljajo današnji problemi, tako gospodarski kot socialni in kulturni: vprašanje uredbe, menze in akademskega doma, izpopolnitve in dograditve posameznih fakultet, vprašanje univerzne avtonomije in svobode, vse to je za nas tudi slovensko vprašanje.

NAK se je rodil iz potrebe študirati in delati na vseh teh vprašanjih, od zavednosti in pomoči vas vseh, tovariši, pa je tudi odvisen uspeh tega dela.

Klub ima svoj lokal na Starem trgu 19/1.

Knjigarna

Kleinmayr & Bamberg
Ljubljana, Miklošičeva c. 16

Telefon 31-33

priporoča svojo bogato zalogo znanstvenih, strokovnih in drugih knjig v raznih jezikih. — Pri tem opozarja, da so vse knjige nemškega izvora sedaj za 25% (za četrtino) cenejše.

Pri zanesljivem jamstvu dovoljuje odplačevanje v rednih mesečnih obrokih.

Nakup dobroohranjenih antikvarnih knjig.

Akademiki, tehniki!

KUPUJTE PRI TVRDKI TIČAR
RISALNI PAPIR, ŠESTILA,
ČRTALA, NALIVNA PERESA
IN VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Zapomnite si:

Tičar, Šelenburgova ul.

Mali
CONTINENTAL

je res najboljši
pisalni strojček

IVAN LEGAT
MEHANIK

Maribor, Vetrinjska ulica št. 30
Tel. int. 24-34

Ljubljana, Prešernova ulica 44
Tel. int. 26-36

